

Kapcsolat a termelőkkel

TUDOMÁNY

A gyakorlatnak dolgozik

a SZAB mezőgazdasági szakbizottsága

A Magyar Tudományos Akadémia szegedi bizottságának alapvető feladata, hogy területünkön más-más tudományágban dolgozó kutatók tevékenységét hangolja össze, a mezőgazdasági szakbizottság feladata ebből egyenesen következik: az agrár- illetve élelmiszeripari kutatások jelentős témáit egyeztetni. Dr. Szániel Imrét, a Szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet igazgatóját, a szakbizottság elnökét a koordináló tevékenység módszereiről, eddigi eredményeiről és jövőbeni feladatairól, a kutatások és az eredményeket felhasználó mindennapi gyakorlat törvényszerű kapcsolatairól kérdeztük meg.

→ A szakbizottságban működő és ennek révén együttműködő kutatók a napi gyakorlattal állandó kapcsolatban vannak, hiszen úgynevezett alkalmazott kutatás a miénk. Mondhatnám azt is, ha a kutatás eredménye nem megy át a gyakorlatba, akkor szinte semmit nem ér. Ha kévsé megy át, kicsi a haszna, de az is lehet, hogy szintén semmi. Azt is jelenti ez, hogy véglegesen lezárt témák nálunk nincsenek, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar napról napra vár tőlünk újabb javaslatokat. Az öt évvel ezelőtti rekorderedmények ma sok esetben csak tisztességes középszintnek felelnek meg.

— Ez a közvetlen kapcsolat és a rendszeresen újat adás szándéka hogyan tükröződik a szakbizottság munkájában?

— Az agrárkutatás minden területéhez kapcsolódni tudunk, de azok is részt vesznek bizottságunk munkájában, akik nem kimondottan mezőgazdasági jellegű kutató intézeiben dolgoznak. Nagyszerű adottsága Szegednek, hogy a biológiai tudományok egyik központja szerveződik és válik jelentőssé szemünk előtt, természetes, hogy a tudományos kapcsolatok ide is kiterjednek. Rendszeresen hirdetünk pályázatokat, egy-egy speciális terület alapos föl-táráására, de itt is szem előtt tartjuk, hogy a Dél-alföld gondjainak a megoldásához kell hozzájárulnunk. Szakbizottsági üléseinken — évente öt-hat alkalommal — szintén szegedi vagy megyei szempontból jelentős témák szerepelnek. Egy példa a sok közül: a paradicsompaprika fontos élelmiszeri növényünk, a külföldi érdeklődés miatt jelentős exportcikkünk is. Több oka van annak, hogy természetével alábbhagytak a gazdaságok, az okok feltáráshoz és

megszüntetésükhöz alapvető érdekeink fűződnek. Úgy vélem, nagy segítséget adtuk a szentesi kutató állomásnak azzal, hogy szakbizottsági ülésen foglaltuk össze a termesztés eddigi eredményét, és számos olyan problémára hívtuk fel a figyelmet, amit a kutatóknak rövid időn belül tisztázniuk kell. A vírusfertőzés, a vegyszeres ártalom égető gondná lépett elő, de a magház körül kezdődő belső penészedés is határozott főladatot ró a további kutatásokra. Az úgynevezett bibe-záródás elégtelensége okozza a penészedést, ennek következtében sok tonna termés válhat kereskedelmi forgalmazásra, illetve fogyasztásra alkalmatlanná.

— Néhány téma még az itt folyó munka sokrétűségének érzékeltetésére: tavaly a megvalósítás előtt álló csongrádi vízlépcső és a Duna-Tisza csatorna várható hatását vizsgáltuk, hogy a tényleges hasznosításra felkészülhessünk, idén az állattenyésztés szempontjából igen fontos lucernasilózási kísérletek is szerepeltek szakbizottsági ülésünk napirendjén csakúgy, mint a szikes tavak problémája, hasznosításuk lehetőségei, vagy a természetvédelem időszerű kérdései. Egyik ülésünkön a búzanemesítés genetikai módszereit összegezzük, egy másikon a tudományos minősítések szintén sokágú témáját vitatjuk meg. Ez utóbbi látszólag belső ügy, nem kapcsolódik a termelő mezőgazdasághoz, de csak látszólag nem: a további kutatások ösztönzője lehet, ha megoldjuk a gondokat, és gátjává válhat, ha nem.

— A fehérjekutatás az egész világon az érdeklődés előterébe került.

— Kétszer szerepelt a téma szakbizottságunk előtt, és egyre jobban kikristályosodik az a gondolat, hogy Szegednek óriási lehetőségei lennének, szegedi központtal nagyszerű fehérjekutató központot lehetne létrehozni. Magában a Gabonatermesztési Kutató Intézetben négy területen folynak figyelmet érdemlő kutatások. Rendelkezünk 16—22 százalékos fehérjét tartalmazó búzatorzsokkal, az átlag most 13—13,5 százalékos. Kukoricából az opaque fajtajelöltek aminosav-tartalma

igen jó. Négy év óta napraforgóból az elit vetőmag tőlünk kerül ki. Ha csak egy százalékkal tudnánk emelni a fehérjetartalmat, óriásit léphetnénk előre. Biztató eredményeink vannak az árpa-termesztésben is. Ez a fehérjetermés egyik oldala csak. A Szegedi Élelmiszeripari Főiskola a fehérje megőrzésében, a vásárhelyi a fehérjetartalmú takarmányok termesztésében és tárolásában szolgálhat biztató eredményekkel. Itt az olajipar, lehetőség arra, hogy a mesterséges fehérje kutatásának és előállításának bázisa is kapcsolódjon az eddigiekhez. Égetően fontos témák ezek, felszínen tartjuk, a koordinálást szerény lehetőségeink mellett is feladatunknak tekintjük, de úgy érezzük, sokkal jobban ki tudnánk használni ezt a sokrétű lehetőséget.

— Beszélgetésünk legelején került szóba, hogy a kutatások akkor érnek valamit, ha a termelő gyakorlat azonnal használja is azokat. Elégedettek lehetünk a kutatók és a felhasználók kapcsolatával?

— Gyorsabban terjednek az új eredmények, mint évekkel ezelőtt, de vannak gátló tényezők is. Külön téma lehetne ez éppen a szakbizottság előtt. Néhány gondolat, hogy körülrajzolva állhasson előttünk a probléma: nincs külön apparátusunk, amely a kutatási eredményeket a termelőkhez közvetítené. A kutató vagy kutató, vagy átültet a gyakorlatba — most ez a kérdés. Ha szaktanácsadást a kutató ad, fontos munkától veszi el az időt, ha más adja, nem biztos, hogy jól adja. Ha a kutató tudományos dolgozatot ír, van becsülete, az eredmények népszerűsítésének nincsen. Sok olyan ember van, aki kutatónak jobb lenne, mint népszerűsítőnek, de ha ezt nem teszi, amaz válik hiábavalóvá. A kutatási zárójelentések gyakran porosodó aktákká válnak, e képtelenség megoldatlansága miatt. De kidolgozatlan az átadás mechanizmusa is. Nem tudjuk például, hogy egy termelő üzem felelős irányítója hány éves korig képes a legújabb eredményeket legjobban kamatoztani. Be tudja-e fogadni az új ismereteket az, akinek át akarjuk adni? Örömmel mondhatom, megélnékült a gyakorlati emberek érdeklődése a kutatók munkája után, sokszor kézből viszik el az új megoldásokat. Külön öröm, hogy közvetlen környezetünk, városunk, megyénk szakemberei is figyelemmel kísérik munkánkat. Azelőtt, sajnos, az volt az általános, hogy az ország másik feléből érkezők nagyobb figyelemre méltattak bennünket, mint közvetlen szomszédaink. Sokat kellett fáradoz-nunk, hogy ez az egyensúlyi bizonytalanság megszűnjön, és úgy érzem, a mezőgazdasági szakbizottságnak ebben is fontos szerepe volt, és várhatóan később is lesz.

HORVÁTH DEZSŐ

Lődi Ferenc

Párhuzam

Ötvenen túl a dolgok egyszerűbbek: kik nem szerettek, azok elkerültek,

vagy ártottak, ha olyan volt a légkör, csupa jóságból, tisztán emberségből.

Ilyenné állhat össze az a képsor, mely hézagos és fakult is már néhol.

Igy nincsen bennem tüske, s fullánk fizetségként, ha van, mi túlon-túl bánt.

Ennyi jósággal áldattak a szentek, s akik szívükre vontak, melengették.

Az öt ikszen túl suhannak az évek és mezítlének, mint a denevérek.

S már az is baj — a dübörgésük hallom —, csikók prüszkölnek nekik avas almon.

Akkor, hej, akkor, jó csikó-koromban! — Térdig gázoltam vérben és koromban.

Nem is tudom, hogy mint vészelttem által, bár puskacsőnek sosem álltam háttal,

mint annyian e kornak vértanúi. A bombák elől megtanultam bújni.

Ej, ötvenen túl! Rakodjunk, ha fér még... Ha lenne isten, bizony visszakerékné

húsz évet, vagy tán mégannyival többet: kisinasnak lenni, maszatos kölyöknek...

Zalán Tibor

Áldozati szertartás

Vadgalamb szárnya
kősziklát érint
széthasad

virrad
Nyújtóznak a fák
halk csillagok alatt
maradj
a hold még rongydarab
maradj

Vadgalamb verdes
hulldos a tolla
ablakban tükör
üvege csorba

kinyílik benne
vérvörös rózsza

Tihany a Balaton királynője: bár eltűntek a kecskekörmök, fu-kar lett az echo is, a félsziget szépsége megmaradt. Ragyog a nap, feszülnek a vitorlák, magasba nyúlik az apátsági templom tornya, turisták keresik fel csapatosan a skanzenet, a szomszéd-ban az örvényesi vízimalmot, meg a gazda Kossuth-émlékgyűjtemé-nyét. Szép a tó földnyelve, kellemes a vize, s mint mindig, most is zsúfolt a komphajó. Tihany még a fényképeken is csodálatos! (Ács S. Sándor felvételei az 5. és a 7. oldalon.)

